

Nr 673.

Av herr **Andersson** i Falkenberg **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, angående inrättande av statens hantverkslånefond m. m.

I proposition nr 177 föreslår Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte besluta inrättande av en statens hantverkslånefond å 2.350.000 kronor, ur vilken fond skulle av kommerskollegium beviljas lån åt idkare av hantverk och därmed jämförlig mindre industri för anskaffande av arbetsmaskiner, motorer och andra dyrbarare arbetsredskap (maskinanskaffningslån) och till rörelsekapital (förslagslån) i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet i ärendet närmare angivna grunder. Den nya lånefonden är avsedd att ersätta tvenne nu förefintliga lånefonder, lånefonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig mindre industri och lånefonden för ackordslån och förlagslån åt hantverkare.

Propositionen är grundad på ett i statsrådsprotokollet intaget utlåtande av kommerskollegium, innehållande jämväl förslag till allmänna villkor och bestämmelser för den nya lånefonden. I ett viktigt avseende har emellertid föredragande departementschefen funnit anledning föreslå avvikelse från kommerskollegii förslag. I kommerskollegii utlåtande föreslås sålunda med utförlig motivering, att i författningsbestämmelserna för lånefonden måtte givas ett stöd för en av kollegium vid den av ämbetsverket för närvarande bedrivna låneverksamheten till förmån för hantverket och småindustrien tillämpad praxis, att icke annat än i undantagsfall utlämna lån för startande av ny rörelse, genom en föreskrift av den innebörd, att lån i regel ej måtte utlämnas till andra företag än sådana, som vid ansökningstillfället ägt bestånd under minst ett år. Denna föreskrift har på departementschefens förslag utslutits i propositionen. Huruvida därmed avses att vid låneverksamheten en annan praxis än den av kommerskollegium nu tillämpade skall komma till stånd framgår dock icke uttryckligen av innehållet i propositionen.

För vår del finna vi starka skäl tala för att den praxis, som kommerskollegium utbildat med stöd av ämbetsverkets erfarenhet och insikter å området, i nu avsedda hänseende bör bibehållas även för den långivning, som kommer att äga rum med anlåtande av den föreslagna nya lånefonden. Frågan är, såsom kommerskollegium i sitt utlåtande i ärendet närmare utvecklar, av största betydelse för hantverket och dess utövare. Såsom av kommerskollegium framhålles, innefattar nämligen frågan i sig ett problem av synnerligen ömtålig natur — nyetableringen inom hantverket och småindustrien — vilket vid skilda tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet, Senast frågan var föremål för behandling var vid 1935 års riksdag, som i

anledning av inom kamrarna väckta motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde om utredning av frågan om införande av legala kompetensvillkor för rätt till självständig yrkesutövning inom hantverket. För utredning av frågan har med bemyndigande av Kungl. Maj:t den 9 januari 1936 tillkallats särskilda sakkunniga. Vi vilja ifrågasätta, huruvida det icke må vara mindre välbetänkt att statsmakterna, som genom den nyligen beslutade utredningen i varje fall visat visst tillmötesgående för hantverkets önskemål om viss begränsning av den omfattande nyetableringen, nu, utan att avvakta utredningens slutförande, lämna direktiv för en statlig låneverksamhet till förmån för hantverket, som har direkt motsatt syfte, d. v. s. till befordran av nyetableringen. Till förmån för den av kommerskollegium framförda uppfattningen, att största försiktighet måtte iakttagas vid lämnande av lån för etablerande av nya företag, talar även den omständigheten, att stor risk föreligger för att långivning för dylika ändamål kan förorsaka skadliga verkningar för andra företagare i yrket i det att, enligt vad erfarenheten visar, nystartade företag för att förvärva en kundkrets och överhuvud få avsättning för sina alster eller få arbeten eller beställningar ofta nödgas tillämpa en å mindre hållbar kalkylation grundad prissättning och sälja till underpriser, självfallet till skada för andra företag och däri anställda yrkesarbetare.

Gentemot en regelmässig långivning för etableringsändamål kan slutligen åberopas jämväl den omständigheten, att det för den långivande myndigheten måste stöta på hart när oöverstigligen svårigheter att bedöma de förutsättningar, som i varje särskilt fall må förefinnas för en planerad, ännu icke påbörjad rörelse, för vilken lån sökes. Särskilt vanskligt måste det vara för en central myndighet att avgöra de lokala betingelser, som kunna vara för handen.

Under åberopande av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte, med godkännande i övrigt av den kungl. propositionen, i enlighet med kommerskollegii förslag besluta, att i de allmänna villkoren och bestämmelserna för erhållande av lån ur statens hantverkslånefond skall intagas föreskrift, att vid prövningen av låneansökningarna skall tillses, att, där ej särskilda skäl annat föranleda, lån ej lämnas till andra företag än sådana, som ägt bestånd under minst ett år.

Stockholm den 21 mars 1936.

Anders Andersson,
Falkenberg.

Ernst Åqvist.

T. V. Lundell.